

Tom Lanoye
Gelukkige slaven

Roman

2014
Uitgeverij XL
Zoetermeer

1. *Buenos Aires*

Wat zou mijnheer Bo Xiang hiervan denken, vraagt Tony Hanssen zich beklemd af, terwijl hij in San Telmo zijn voetzolen tegen de bedrand schrap zet om zijn liefdesarbeid meer pressie en diepgang te verlenen. Met goed gevolg. Het tot nu toe beschaafde, ingehouden hijgen van de matrone onder hem verandert in gekreun. Iets laags en dierlijks. En zonder reserve. In de normale omgang is mevrouw Bo Xiang een en al reserve. De eeuwige glimlach die men de oosterling toedicht is wel aan haar besteed. De korrelige laag bleke make-up die ze elke ochtend op haar gezicht smeert, over haar geschoren wenkbrauwen heen, vertoont in de loop van de dag steeds meer barstjes, haarfijn als de nerven in een antieke tegel. Ze volgen een dubbel patroon. Dat van haar ouderdomsrimpels en dat van haar lachcraquelures. Een dubbele landkaart, palimpsest van een bewogen leven.

God weet wat heeft dat arme mens allemaal moeten meemaken in dat buitenmaatse land van haar, dacht Tony een kleine week geleden ook al, in het vliegtuig hierheen, zijn weldoenster van dichtbij gadeslaand. Ze lag naast hem op haar achterovergeklapte stoel, scheef in haar veiligheidsgordel hangend, een prooi in een web, haar ogen dicht, haar kleine mond obsceen

geopend. Af en toe snurkte of smekte ze. De Boeing daverde beheerst, bijna nobel, door de zuurstofarme vrieskou.

Het was de eerste keer dat Tony mevrouw Bo Xiang ongestoord kon inspecteren van zo nabij. Haar oorlellen vertoonden meerdere gaatjes. Vlak voor het slapengaan had ze haar nieuwste aanwinst – twee zilveren vlindertjes met op elke vlerk een diamantje – verwijderd en opgeborgen in haar handtas van Louis Vuitton. Samen met haar ringen, haar armbanden en haar Breitling-horloge. Waar was ze bang voor? Gauwdieven in first class? Haar adem rook naar pepermuntjes en haar tanden zagen eruit als te vaak gebruikte ivoren bikkels. Tony moest zich inhouden om zijn hand niet over die schunnig gerimpelde mond te leggen tot het ademen stopte.

Het zal je maar overkomen, dacht hij tezelfdertijd, niet zonder deernis. Geboren worden in China, kort na de oorlog, als vrouw. Hij ademde door zijn mond om aan de geur van de pepermuntjes te ontsnappen. Hongersnood, vluchtelingenstromen, propaganda. Dagenlang kabaal maken met potten en pannen, tot de mussen van vermoeidheid uit de lucht vallen. Af en toe een zuivering, of een week van euforie. Hoeveel doorzeefde lijken heeft ze gezien, hoeveel schijnprocessen en verkrachtingen? Toch blijft dat mens maar glimlachen, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Misschien is

ze al aan het dementeren. En zo iemand commandeert me, zo iemand beschikt over mijn lot. Zijn hand tintelde opnieuw.

Maar hij keerde zijn blik van haar af en vroeg de stewardess om een gin-tonic. Bombay Sapphire, please. Een dubbele maat.

Overdag en van ver lijkt het aangezicht van mevrouw Bo Xiang op dat van een ongeschonden porseleinen pop, wit als kraakbeen. Haar wenkbrauwen overtekent ze, zwarter dan machineolie. Haar lippen stift ze dan weer in een rood dat glanst als de lak van een Italiaanse sportwagen. Ze bezit alles wat haar hart begeert. Haar kleren koopt ze in Parijs, haar schoenen en handtassen in Singapore, haar smartphones en fotoapparaten in Tokio. Alleen aan plastische chirurgie doet ze niet. De enige keer dat haar glimlach verdween, was toen Tony daar voorzichtig naar informeerde.

Vier dagen geleden, bij het rondstruinen over de breedste boulevard ter aarde, de Avenida 9 de Julio, craqueleerde haar aangezicht al vroeg in de ochtend. Ze barstte uit in een klaterende schaterlach. Zomaar. Alle Chinezen leden daaraan, wist Tony inmiddels, de vrouwen nog het meest. Een hoge, hikkende schater van jewelste. Hij vroeg zich af of er een aanleiding was. Meestal was die er niet.

Mevrouw Bo Xiang had diezelfde ochtend, meteen

tijdens hun eerste ontbijt op Argentijnse bodem, haar plannen kenbaar gemaakt. Dit korte verblijf zou geen strandvakantie worden, waarschuwde ze. Luiheid was het voorrecht van de jongeren. Zij had geen tijd op overschot. Ze wilde zo veel mogelijk bezienswaardigheden scoren, met Tony als reisleader. Hij kreeg vrij baan. Waar hij ging, zou zij gaan. Alles was haar om het even, álles. Ze schoof hem evengoed een brochure toe waarin reeds enkele van de topattracties met rood waren omcirkeld. En oh ja! Dear Tony! Ze legde haar kleine, beringde hand op de zijne. Het klauwtje woog zwaarder dan je zou verwachten en het voelde koud en klam aan. Een busseltje verlepte asperges, pas uit het koelvak gehaald, flets afstekend naast het Pruisisch blauwe ontbijtlinnen, het vaasje met de roos, het schaaltje met de verse aardbeien. Ze logeerden toen nog in het Hilton aan de Puerto Madero, de spectaculair gerenoveerde havenwijk. Don't worry, dear Tony! Het klauwtje gaf een paar geruststellende klapjes en bleef vervolgens weer liggen op zijn hand. Alle kosten waren voor haar! Alsof ze niet altijd alle rekeningen betaalde. In haar portefeuille staken meer creditcards dan bankbiljetten. Er staken nochtans veel bankbiljetten in. Een waaier aan valuta. Ze koketteerde ermee zoals een snot-aap met zijn voetbalplaatjes. Haar volledige collectie – thuis, in Guangzhou – bevatte een biljet in de grootste coupure van ieder land waar ze ooit geshopt had.

Ze hebben niet dezelfde trots als wij, dacht Tony, vriendelijk ja knikkend maar zijn hand voorzichtig onder het klauwtje vandaan trekkend. Ze imiteren ons. Ze imiteren alles. Ze verloochenen met plezier wie en wat ze zijn en ze voelen zich daar geen ogenblik door bedreigd, want ze zijn er zeker van dat ze zullen overwinnen op de lange termijn. Wij denken in eeuwen, zij in millennia. Wij zweren bij de eenling, zij weten beter. Zij geloven in hordes. In miljarden. Niemand staat dichter bij de kakkerlak. Hij stond zelf verbaasd van zijn sarcasme, maar zijn gedachte corrigeren deed hij niet. Hij stak nog snel twee aardbeien in zijn mond en ging staan, zijn stoel wegschuivend met de achterkant van zijn knieën.

Mevrouw Bo Xiang hing, toen ze op de Avenida 9 de Julio zomaar begon te schaterlachen, aan zijn arm. Ze hield haar mollige flank tegen hem aan gedrukt en wees, hikkend als een overjaarse puber, naar de Obelisco. Een hoge, plompe gedenknaald die pontificaal oprees in het midden van de boulevard, misplaatst als een voorbindpenis op een kinderbuik. Rond de voet van de naald waren patriottische perkjes en grasveldjes aangelegd, vol bloemen en hondendrollen. Dit was ze nu, de beroemde Plaza de la República. De naald was bovenaan niet afgerond, maar bekroond met een bescheiden, koddige piramide. Als je dan toch een lul wilt

aanbidden als totempaal van je vaderland, kreunde Tony – nukvig, bleekjes, onder de jetlag – doe het dan goed. Zaag die piramide eraf en zet er een echte eikel op. Hij was opgestaan met hoofdpijn en een gevoel van misselijkheid, geen van beide was weggetrokken na de veel te zoete ontbijtkoffie, de aardbeien en de ook al mierzoete croissants.

Links en rechts van de Obelisco reden, over wel twintig baanvakken, honderden auto's af en aan, de meeste driftig claxonnerend. Nog even en zijn hoofdpijn sloeg om in migraine. Hij had tijdens zijn omzwervingen een paar jaar in Jakarta gewoond, in Caïro, in Bangkok, hij was gewend geraakt aan helse verkeersdrukte, maar dit was anders. Hier ging dreiging van uit. Hij hoorde hier niet te zijn. Hij wist dat en deze stad wist dat. Ze stond op het punt zich nu al tegen hem te keren. Geen van de honderden passanten keurde het ongebruikelijke koppel een blik waardig. Businesslui, jonge moeders, bedelende veteranen uit de Falklandoorlog, skateboarders, agenten in hemdsmouwen, met zweetkringen onder de oksels en een wapenstok aan de gordel... Niemand kijkt hier raar op van wie dan ook, gnuifde Tony. Gejaagde onverschilligheid is troef. Of nee. Dit is het, natuurlijk: het beroemde Argentijnse cool. De onverstoorbaarheid van de gaucho, die pruimtabak spuwende cowboy die nog denkt af te stammen van de conquistadores. Die indianenverdelger met

zijn O-benen en zijn ongeschoren kin, zijn leren hoed, zijn metalen matébekertje, zijn koeterspaans. Misschien is het van hun runderen dat ze hebben geleerd om zo ongeïnteresseerd om zich heen te kijken. Aandacht schenken en flirten zijn voor later, voor na het werk en na de hitte, in de nieuwe hitte van de houtvuren in hun grillrooms, waar ze elk een halve stier verorberen, als voorgerecht.

Daarna trekken ze, flink bezopen, naar hun schemerige milonga's, met hun goedkope wijnen, hun zweverige trekzakmuziek en hun spastische danspassen, tot het ochtendgloren toe. Bespottelijk. Wat zijn tangodansers anders dan twee in elkaar verstrengelde flamingo's met vallende ziekte? Tony voelde diepe afgunst opzetten, die grensde aan degout. Hij had die al voelen opzetten toen hij vorige week de eerste reisgids had opengeslagen. 'Stad van geroosterde zwezeriken met malbec!' 'Mystiek en romantiek, vereeuwigd in tijdloze muziek!' Ieder artikel kwam neer op hetzelfde. Veredelde volksdans en veredelde barbecue. Over de dictators en hun staatsgrepen werd gezwegen. Over hun vrouwen werd des te meer gezwijmeld.

De enige die zich op de Avenida leek te storen aan dit rare koppel – een jonge gringo in designerjeans naast een Chinese dwergvrouw, behangen met juwelen en lachend als een zwakzinnige – was een blaffende poedel. Duidelijk een rasbeest. Ook dat nog, kreunde To-

ny. Het is hier inderdaad, zoals voorspeld, 'Europa in het kwadraat'. Zelfs een hond dient om je status in de verf te zetten. Bij moslims en Aziaten hoefde je met zulke druktemakers niet aan te komen zetten. Bij zwarten nog minder. Die wisten waar een hond echt voor diende. Om hem te negeren of ernaar te schoppen. Het begin van alle beschaving.

De poedel rukte nijdig keffend aan zijn meterslange lijn, die telkens strak kwam te staan tussen de halsband om zijn nek en de riem om het middel van zijn oppas. Een stuurs, bebrild meisje van nauwelijks twintig, in citroengeel topje en limoengroene hotpants, met daaronder vuile gympen. Een prinses uit de hogere middenklasse, schatte Tony. Vandaag een nuffige studente, morgen het nukkige wijf van een oliebaron of een vleesoligarch. Ze droeg van die opzichtige witte oortjes, de juwelen van de hedendaagse jeugd, en haar borsten hobbelden brutaal en bevrijd alle kanten op. Aan haar broekriem hingen nog vier aangeliijnde pronkhonden, de grootste een raszuivere Duitse herder, de kleinste een soort chihuahua. Het kon ook een rat zijn. Het was al de derde van dit slag hondenoppassen die ze waren gepasseerd. De meesten wandelden. Dit brillenmeisje jogde, door haar meute omgeven als een hemellichaam door zijn gek geworden satellieten. Alleen de poedel bleef achter, kwaad blaffend naar Tony, zich elke keer schrap zettend tegen de aantrek-

kende lijn. Een muitertje, een Argentijnse rebel, een gaucho op vier poten.

Hij werd kansloos meegetrokken, ruk na ruk, één keer bijna kokhalzend, tot vernieuwd jolijt van mevrouw Bo Xiang, die na de Obelisco nu ook het beestje pesterig nawees. Die Chinezen wijzen echt naar alles en iedereen, zuchtte Tony. Tenzij naar andere Chinezen.

Het meisje met de honden verdween verend in de menigte. Mevrouw Bo Xiang schudde haar porseleinen sierhoofd en monkelde iets in het Chinees. Tony knikte, zonder te vragen wat ze bedoelde. Hij was allang blij dat ze het nog steeds naar haar zin had. De eerste attractie waarop hij haar had willen vergasten – een rondleiding in het Teatro Colón, een van de grootste operagebouwen ter wereld – bleek gesloten wegens een vakbondsactie. Voor de ingang stond een delegatie van grimmige kameraden herrie te maken met koeienbellen, panfluiten, Inca-trommels, voetzoekers. Wat was dat toch met deze stad en haar kabaal? Hij verontschuldigde zich bij mevrouw Bo Xiang, maar ze leek de heisa normaal te vinden, zelfs gezellig, alsof Tony het allemaal zo gepland had. Ze straalde van levensvreugde. Misschien, huiverde Tony, ziet ze het als een eerbewijs aan haar communistische komaf. Hij troonde haar snel weg, voor ze het in haar hoofd kon halen om de voltallige stakerspost de hand te gaan schudden,